OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ JIHLAVA A JEJÍ POTENCIÁL CESTOVNÍHO RUCHU

Hana Vojáčková, Petr Chalupa, Jaromír Rux

Abstract

Analysis of a potential of tourism in municipalities with extended authority, as well as a comparison, could be done using different methods and techniques, such as analysing the spending at the local level model, the cost-benefit analysis, multi-criteria evaluation of alternatives, or cluster analysis. The aim of this paper is to introduce a method which we believe allows an objective estimation of the cultural potential of the district. While working on this paper, we discussed with experts on architectural preservation and tourism in the city of Jihlava practical application of this method. We proposed to representatives of tourism in the town of Jihlava, how they could use the identified potential of tourism in their favour - in this regards our method could have a application value.

Keywords: tourism potential, ORP Jihlava, ouantification of the totential

Úvod

Jak se Vystoupil (2007) zmiňuje, tak koncem padesátých let vznikla myšlenka na rajonizaci cestovního ruchu v tehdejší Československu. V letech 1960 až 1961 vypracoval Státní ústav pro rájónové plánování (později TERPLAN) „Rajonizaci cestovního ruchu“. V této rajonizaci bylo vymezeno 47 oblastí cestovního ruchu. Aktualizaci Rajonizace cestovního ruchu provedl TERPLAN a v listopadu 1981 ji schválila vláda ČSR. V lednu 1982 byla Vládním výborem pro cestovní ruch ČSR schválena Směrnice pro realizaci rajonizace cestovního ruchu ČSR. V tomto dokumentu bylo vytipováno 47 oblastí cestovního ruchu i s podoblastmi. Ve druhé polovině osmdesátých let resp. na počátku devadesátých let vznikla pod odbornou gesci Geografického ústavu ČSAV v Brně dvě mapová díla, která se svojí komplexitou pojmání oblasti cestovního ruchu a rekreace vymykala dosavadním geografickým přístupům. Jednalo se o Atlas obyvatelstva ČSSR (1987) a jeho Mapový list č. 4 „Cestovní ruch a rekreace“, jehož datová základna se opírala o sčítání lidu, domů a bytů z roku 1981.

Podíváme-li se do historie spolupráce autorů Chalupa a Ruxe, zjistíme, že začala již v osmdesátých letech minulého století (první společná publikace je Horník 1987). Dále s Horníkem a Mariotem řešili otázku geografické regionalizace Československa. Závěrečná zpráva z tohoto výzkumného úkolu je publikována Chalupa (1992). Spolupráce pokračuje do současnosti, kdy nutnost hlubších znalostí matematiky, statistiky a metod matematického modelování vedla

k rozšíření autorského kolektivu o Hanu Vojáčkovou. Společně se snažíme o nalezení vlastních metod kvantifikace potenciálu přírodních složek krajiny a potenciálu antropogenních složek krajiny. Dílčí výsledky výzkumu byly publikovány v našich i zahraničních odborných časopisech.

Jak uvádějí (Vystoupil, Šauer, 2009) potenciál cestovního ruchu má tyto složky:

1. Primární potenciál což je nabídka přírodních a společenských atraktivit, které vytvářejí základní předpoklady pro návštěvnost sledovaného území.
2. Sekundární potenciál vytvářený infrastrukturou dopravy a ubytovacích a stravovacích služeb.
3. Terciární potenciál vytvářený destinačním managementem a veřejným sektorem, který přináší skutečné ekonomické zhodnocení přitažlivosti primárního potenciálu

Ve svém příspěvku se chceme zabývat potenciálem kulturních památek obce s rozšířenou působností Jihlava. Jedním z aktuálních trendů v současného turismu je kulturní cestovní ruch. Tato forma turismu má dlouhou tradici. Ze starověku připomeňme, že již staří Egypťané cestovali k pyramidám, což dokládají do dnes zachovalé graffiti (Usiskin, 2000). Řekové cestovali jako účastníci nebo jako diváci na olympijské hry, jejichž součástí byla nejen sportovní, ale i kulturní klání. Římané postavili 50 000 mil silnic. Pausaniův průvodce Řeckem je předchůdcem slavných průvodců Karla Baedekera. Ve středověku se cestovalo do poutních míst (Canterbury, Compostela). V novověku se konaly slavné Grand Tour mladých šlechticů v 17. a 18. století, jejichž povinnou součástí byla návštěva památek v Itálii. Zatímco původní Grand Tour trvaly až 3 roky, stejnojmenné cesty současných cestovních kanceláří nepřesáhnou délku 3 týdnů. Někteří autoři (Zuelow, 2015) považují Grand Tour za počátek moderního turismu. S tím se nedá souhlasit, počátkem byly zájezdy Thomase Cooka (Hamilton, 2005), ale jistě byly počátkem moderního kulturního turismu.

Podle (Kadlec, Svoboda, 2007) se kulturní turismus rozděluje na tzv. art tourism, tedy umělecký turismus, který je zaměřen na poznávání umění a současných kulturních projevů, a heritage tourism, neboli památkový turismus, orientovaný na historické památky a kulturní dědictví. Obliba památkového turismu v současné době stoupá, ale rostou i požadavky jeho účastníků, kteří často chtějí mít návštěvu památky spojenou s příjemným zážitkem.

Cíl, materiál a metodika

Posouzení hodnoty historických a kulturních památek nemá bohužel žádný teoretický základ a stanovení normalizované metodiky výpočtu je dodnes celosvětově nevyřešeným problémem. Podobný názor má i Zvara (2010), který tvrdí, že *„hodnocení kulturně-historického potenciálu je problematické, neboť ho*

nelze aplikovat na všechny obce (území). Velká skupina obcí totiž nedisponuje žádnou kulturní památkou a nelze je tedy z tohoto hlediska hodnotit. Je tedy vhodné hodnocení kulturněhistorického potenciálu provádět společně s analýzou přírodních předpokladů.“

Na VŠP Jihlava se již několik let snažíme o nalezení objektivních metod pro kvantifikaci jednotlivých složek potenciálu daného území z hlediska cestovního ruchu. V minulých letech jsme se zaměřili na stanovení potenciálu přírodních složek krajiny. Zde potenciál stanovujeme pomocí hodnocení krásy krajiny, její rozmanitosti, jedinečnosti a využití jednotlivými aktivitami cestovního ruchu. Blíže je kvantifikace potenciálu přírodních složek popsána v příspěvku Krása krajiny jako součást potenciálu krajiny a faktor konkurenceschopnosti z hlediska cestovního ruchu (Janoušková, Rux, 2015). Protože touto metodou dosud nemáme zpracované celé území, přebíráme potenciál přírodních složek krajinné sféry z výzkumu ÚÚR Brno dokončeného v roce 2010 (www.ur.cz). Domníváme se, že na přírodních složkách potenciálu nedošlo za 6 let ke změnám, které by mohly ovlivnit výsledek.

Za hlavní charakteristiku sekundárního potenciálu považujeme počty lůžek v ubytovacích zařízeních. Jejich počty přebíráme z veřejné databáze ČSU.

Nejsložitějším úkolem je kvantifikace potenciálu antropogenních složek krajiny. Zde jsem teprve na počátku. Máme metodu, kterou je možno stanovit velikost kulturně historického potenciálu památek. Tuto metodu jsme zveřejnili na letošní konferenci KCR a použili ji v článku zveřejněném ve Sborníku příspěvků z 5. Mezinárodní vědecké konference v Karviné - Aktuální trendy hotelnictví, lázeňství a turismu (Vojáčková, Rux 2016). V tomto článku jsme pomocí této metody stanovili kulturně historický potenciál památek Moravy a Slezska. Jsme si vědomi, že kulturně historický potenciál památky není totožný s jejím potenciálem cestovního ruchu. Zde vstupuje do hodnocení řada dalších faktorů, jako je návštěvnost, dopravní dostupnost, technický stav památky, marketing a další. Celkový potenciál antropogenní sféry krajiny je kromě potenciálu památkových objektů tvořen potenciálem současných kulturních atraktivit, jako jsou muzea, památníky, divadla, a dále potenciálem aktivit jako jsou různé lidové slavnosti, „genius loci“ atd.

Památkové objekty mohou být prohlášeny kulturní památkou nebo národní kulturní památkou. V naší práci bereme v úvahu všechny způsoby ochrany památek, kromě skupiny kulturních památek. Jejich seznam je příliš obsáhlý a jejich využití v cestovním ruchu poměrně malé. Vzhledem k specifickému postavení Prahy v počtu památek tyto památky do zkoumání rovněž nezařazujeme. Oficiální Ústřední seznam kulturních památek ČR vede z pověření Ministerstva kultury Národní památkový ústav Praha. Bez Prahy tento seznam obsahuje 11 památek světového dědictví UNESCO, 39 městských památkových rezervací (MPR), 59 vesnických památkových rezervací (VPR), 244 městských památkových zón (MPZ), 204 vesnických památkových zón (VPZ), 255 národních

kulturních památek (NKP). Podmínky zapsání na příslušný seznam jsou objektivně a přesně stanoveny, o zapsání nerozhoduje jeden člověk, ale skupina odborníků. Pro celé území republiky platí jednotné podmínky. Počet zapsaných památek do určitého seznamu vypovídá o hodnotě památky. Pokud je seznam malý, podmínky jsou přísné a památka, která je splnila je významná. V šesti seznamech v tabulce 1 je uvedeno celkem 812 památek. Z tohoto počtu bylo na seznam UNESCO zapsáno 11 památek, každá tedy má hodnotu 812/11. Obdobnou úvahu opakujeme pro MPR (812/39), MPZ (812/244), VPR (812/59), VPZ (812/204) a NKP (812/255). Jsme si vědomí, že objekt nebo území může být ve více seznamech (např. Telč je v pěti: UNESCO, MPR, MPZ, NKP, VPZ). Rovněž jsme si vědomí, že ve stejném seznamu mohou být zapsány velmi odlišné památky. I po zvážení těchto skutečností se domníváme, že naše úvaha je správná. Vypočtené koeficienty jsou uvedeny ve sloupci v tab. 1.

Tab. 1: Výpočet koeficientů

Table 1: Calculation of coefficients

Typ památky	Počet památek	Koeficient
UNESCO	11	73.818
MPR	39	20.821
MPZ	244	3.328
VPR	59	13.763
VPZ	204	3.980
NKP	255	3.184

Zdroj: vlastní výpočet podle monumnet.npu.cz/monumnet.php

Další podrobnosti k výpočtu a užití koeficientů jsou v příspěvku Výpočet velikosti potenciálu kulturních památek (Chalupa, Rux, Vojáčková, 2016). Všechny údaje o památkách jsou převzaty z oficiálního seznamu kulturních památek, který z pověření Ministerstva kultury vede Národní památkový ústav (<http://www.pamatkovykatolog.cz/>). Celkový potenciál dané lokality je tedy součtem jednotlivých potenciálů. Každý potenciál je však dobré přepočítat pomocí matematických funkcí a koeficientů na normovanou funkci. Pak lze jednotlivé potenciály sčítat, aby se získal výsledný potenciál oblasti. Tento celkový potenciál se dá dále využít pro cestovní ruch a navržení strategie pro danou lokalitu.

Potenciál cestovného ruchu v ORP Jihlava

Stručná geografická charakteristika Správneho obvodu obce s rozšírenou pôsobnosťou Jihlava

Správny obvod ORP Jihlava leží ve středu Kraje Vysočina a zahrnuje 79 obcí, což je druhý nejvyšší počet v rámci kraje (mapa 1). Jeho rozloha je 922 km², počet obyvateľ 99 691, hustota zaľidnění 108 osob na km². Čtyři obce (Jihlava, Polná, Třešť a Brtnice) mají status města, šest obcí (Batelov, Stonařov, Dolní Cerekev, Luka nad Jihlavou, Větrný Jeníkov a Kamenice) má status městyse (Chalupa, Hübelová, 2011).

Mapa 1: Správny obvod obce s rozšírenou pôsobnosťou Jihlava

Map 1: Administration district with extended field of activity Jihlava

SO ORP JIHLAVA

Zdroj: http://csugeo.i-server.cz/xj/redakce.nsf/i/orp_jihlava

Geomorfologicky je zájmové území součástí velké ploché megaantiklinály podsoustavy Českomoravské vrchoviny, v níž podél zlomů byly vytlačeny kry hornin fundamentu tvořící nejvyšší body terénu. Oblast správního obvodu se rozkládá v geomorfologických podcelcích Pacovská pahorkatina, Brtnická vrchovina, Jihlavsko-sázavská brázda a Humpolecká vrchovina. Charakteristická je kopcovitá krajina s lesními porosty a údolními pánvemi s množstvím rybníků a potoků. Nejvyšším bodem správního obvodu je Čerínek (761 m), naopak nejnižší leží místo, kde řeka Jihlava opouští hranice správního území. Tato řeka je i nejvýznamnějším vodním tokem, z celé řady vodních ploch patří mezi největší vodní nádrž Hubenov a rybníky Jezdovický, Kukle, Maršovský, Pávoský, Peklo a Vaňkovský. Z hlediska klimatu zařadujeme studované území do dvou klimatických oblastí, a to mírně teplé a chladné. Průměrná roční teplota kolísá od 5° C do 7° C. Průměrný roční úhrn srážek je 650 až 700 mm. ORP Jihlava je pramennou oblastí. Nedaleko Panenské Rozsíčky pramení Moravská Dyje, u obce Jihlávka řeka Jihlava, nedaleko Stonařova říčka Jihlávka. Po hydrogeologické stránce vzhledem ke geologické stavbě patří k oblastem deficitním na podzemní vody (www.czso.cz).

Potenciál přírodních složek krajiny je dán její krásou, rozmanitostí, jedinečností a vhodností pro cestovní ruch. Pro účely CR definujeme krásu krajiny takto: Krajina je krásná, pokud se líbí běžnému turistovi tak, že by zde chtěl prožít dovolenou. Krajina v okolí Jihlavy určitě požadavek krásy a rozmanitosti splňuje. Je to kopcovitá krajina s lesními porosty a údolními pánvemi s množstvím rybníků a potoků. Největší řekou je Jihlava, do které se na území města vlévá říčka Jihlávka.

Požadavek jedinečnosti splňuje nejvyšší bod okolí přírodní park Čerínek s cennými mrazovými sruby a srázy, kamennými moři, rašelinnými loukami. Je vyhledávaným rekreačním územím a také jeden z nejznámějších lyžařských areálů na Vysočině. Bohužel se v současné době potýká s problémy. Územím parku a okolím Dolní Cerekve vede trasa Naučné stezky Čerínek, která je dlouhá asi 6 km a je na ní umístěno 14 zastavení osazených informačními tabulemi. V blízkosti Jihlavy se nevyskytuje žádný národní park ani chráněná krajinná oblast. Z hlediska jedinečnosti můžeme dále uvést v širším okolí Jihlavy dvě národní přírodní památky:

Národní přírodní památka Velký Špičák u Třeště je výrazný zalesněný kopec tyčící se severovýchodně od Třeště do nadmořské výšky 734 metrů. Lesní porost tvoří jedlobučina s výskytem dalších přirozených dřevin, jako jsou javory a jasany nebo jilmy. Vyskytuje se zde řada chráněných a vzácných druhů rostlin i živočichů. Předmětem ochrany jsou i skály a kameny. Je častým turistickým cílem.

Národní přírodní památka Zhejral je rybník v nadmořské výšce: 680 - 690 metrů nad mořem, jeho výměra je 27 ha, důvod ochrany: Poměrně nenarušené rašeliniště s typickými společenstvy. Rybník se nachází na katastrálním území obce Klátovec.

Přímo na území statutárního města Jihlavy se nachází:

Přírodní rezervace Zaječí skok, k. ú. Horní Kosov, vyhlášeno 31. 12. 1933, výměra 3,63 ha, Skalní výchozy s heterogenním lesním porostem na suťových polích.

Přírodní památka Vysoký kámen, k. ú. Pávov, vyhlášeno 8. 7. 1982, výměra 12,52 ha, Jedná se o zachovalý původní lesní smíšený porost (buk lesní, javor mléč, javor klen).

Region je atraktivní svým poměrně nízkým znečištěním ovzduší a relativně zdravými lesy, nacházejí se v něm též vodohospodářsky významné vodní plochy a zdroje vody.

Největší vodní plochou je vodní nádrž Hubenov, která byla postavena na Maršovském potoce asi 10 km západně od Jihlavy v roce 1971. Má plochu 47,5 ha, největší hloubku 19 m a objem vody 3,38 mil. m³. Vstup do bezprostřední blízkosti nádrže není povolen, protože se jedná o zdroj pitné vody s důslednou ochranou. V okolí Jihlavy je řada rybníků vhodných ke koupání s kvalitou vody, která je sledována hygienickou stanicí.

Vyjdeme-li z údajů, které byly vypočteny ÚÚR Brno v roce 2010, vychází pro ORP Jihlava nadprůměrný potenciál přírodních složek krajiny, který je využitelný pro letní i zimní rekreaci a především v letním období i pro cestovní ruch. Jeho hodnota je 1369 bodů a spadá do nejvyššího stupně. V zimních měsících jsou využívány běžecké trati v blízkém okolí, jejich mapy a popis je na <http://mapa.lyzarskejihlavsko.cz/>.

Sjezdové lyžování zajišťuje Skiareál Šacberk. Sezona 2015/16 byla zahájena 2. 1. 2016, lyžovalo se do 1. 4. 2016 tedy prakticky 3 měsíce.

Celoročně jsou využívány turistické trasy a případně i cyklotrasy viz <http://www.tourmapy.cz/>.

Největší rozkvět města probíhal ve 40. až 80. letech 13. století, kdy těžba stříbra byla nejvýnosnější v celém českém státě. Jihlava byla v této době druhým největším městem v Českém království. Městský patriciát, si stavěl kamenné domy a současně byly postaveny nejvýznamnější jihlavské chrámy především farní kostel sv. Jakuba Většího.

Přepočítáme-li naši metodou hodnotu pro kulturní památky v ORP Jihlava, tak se dostaneme na číslo 40.357.

Historické jádro města Jihlavy bylo v roce 1982 prohlášeno za památkovou rezervaci. V rámci ORP Jihlava se nacházejí městské památkové zóny v Polné, Brtnici a Třešti. V Jihlavě je národní kulturní památka Kostel sv. Jakuba Většího, v Polné Kostel Nanebevzetí Panny Marie. Další národní kulturní památka socha Ukřižování - tzv. Přemyslovský krucifix, ze 14. stol. je po nákladné restauraci vystavena v obrazárně Strahovského kláštera a zřejmě tam zůstane (tab. 2).

Tab. 2: Přehled památek ORP Jihlava

Table 2: Overview of sights in ORP Jihlava

Č. rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku
335	NP	Národní kulturní památky	Jihlava	Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Polné	2008
334	NP	Národní kulturní památky	Jihlava	Kostel sv. Jakuba Většího v Jihlavě	2008
375	NP	Národní kulturní památky	Jihlava	Přemyslovský krucifix z Jihlavy	2010
1045	RM	Městské památkové rezervace	Jihlava	Jihlava	1982
2087	ZM	Městské památkové zóny	Jihlava	Brtnice	1990
2088	ZM	Městské památkové zóny	Jihlava	Polná	1990
2374	ZM	Městské památkové zóny	Jihlava	Třešť	1995

Zdroj: <http://pamatkovykatalog.cz>

Seznam NPU obsahuje pro město Jihlavu 282 chráněných památek se stupněm ochrany kulturní památka. Jsou to např. měšťanské domy, řada kostelů (sv. Ignáce s jezuitskou kolejí, seminářem a gymnáziem apoštola Pavla, sv. Ducha, sv. Jana Křtitele), kaple (sv. Karla Boromejského, nanebevzetí P. Marie, olivetská hora), hřbitov, židovský hřbitov (s hrobem rodičů G. Mahlera), památník královské přísahy, městské opevnění, boží muka, sochy a sousoší, smírčí a hraniční kameny, kašny, radnice, fara, klášter dominikánů s kostelem Povýšení sv. Kříže, sokolovna a mnohé další. Obdélníkové náměstí patří k největším historickým náměstím v našich zemích. Je zde zachováno čtrnáct raně gotických domů. Bohužel soubor historických středověkých domů Krecl (též Grecl) neboli Špalíček musel v roce 1975 ustoupit obchodnímu domu Prior. Pod městským historickým jádrem se nachází podzemní labyrint chodeb, který je částečně přístupný. Kolem města byly vybudovány mohutné hradby, jejichž zbytky patří k nejzachovalejším stavbám tohoto druhu v České republice. V Polné se nachází jeden z největších barokních kostelů v republice, dominantou Brtnice je renesanční zámek a poblíž města stojí známá hradní zřícenina Rokštejn. Třešti známá expozicí třešťského betlemářství, a tradičním vystavováním betlémů v rodinách. V Jihlavě se nachází i známá zoologická zahrada, která se proslavila jako „ZOO bez mříží“. Ve své kategorii patří k nejlepším v České republice.

Hornická naučná stezka leží v lokalitě Jihlava-Lesnův a mapuje dochované zbytky jihlavské stříbrné slávy. Její okružní trasa měří cca 6 km a je na ní umístěno 10 informačních zastávek.

Památka je cenná pro CR teprve tehdy, když má návštěvníky, kteří zaplatí vstupné a případně ještě v dané lokalitě přenocují. Počty návštěvníků uvádí tab. 3.

Tab. 3: Návštěvnost turistických atraktivit v Jihlavě

Table 3: Attendance of tourist attractions in Jihlava

Turistické místo/atraktivita	Návštěvnost za rok 2015
Dům Gustava Mahlera	2 211
Vyhlídková věž kostela sv. Jakuba	6 498
Brána Matky Boží	5 777
Jihlavská radnice	454
Vodní ráj - krytá část	121 153
Vodní ráj – venkovní část	56 893
Bazén Evžena Rošického	110 631
Muzeum Vysočiny Jihlava	41 145
ZOO Jihlava	274 654
Jihlavské podzemí	20 018
Oblastní galerie Jihlava	19 363
Kino Dukla	31 130

Zdroj: infocentrum Jihlava

Základní informace o ubytovacích kapacitách a jejich vývoji dává tab. 4.

Tab. 4: Vývoj ubytovacích zařízení v Jihlavě

Table 4: Development of accommodation facilities in Jihlava

	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka
2012	29	741	1 703
2013	28	697	1 603
2014	22	609	1 422
2015	23	597	1 409

Zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz

Podle údajů Českého statistického úřadu se v současnosti (červenec 2016) na území města Jihlavy nachází 24 hromadných ubytovacích zařízení:

- 2 čtyřhvězdičkové hotely (EEUROAGENTUR BUSINESS HOTEL

JIHLAVA, GRAND HOTEL)

- 3 tříhvězdičkové (GUSTAV MAHLER, MILÉNÍUM, EDEN),
- 1 dvouhvězdičkový (MOTEL PÁVOV),
- 8 penzionů,
- 1 kemp,
- 5 turistických ubytoven,
- 4 další ubytovací zařízení, (většinou domovy mládeže).

V Jihlavě se koná velké množství akcí, které ovlivňují potenciál cestovního ruchu.

Akce atraktivní především pro jihlavské občany a lidi z blízkého okolí:

Haviřský průvod, Jihlavská pouť, nově Čarodějnice na Masarykově náměstí + Brány památek dokořán, v září Den otevřených dveří památek, Svatý Martin nebo Peklo v jihlavském podzemí, Vánoční koncerty na radnici, Novoroční ohňostroj. Od loňského roku nově i Živý obraz v Parku Gustava Mahlera, (letos 23. 6. 2016). Dále jsou oblíbené letní výstavy pro děti a rodiče na Bráně Matky Boží (letos Fenomén Merkur), kam rádi zavítají i turisté, kteří zde tráví dovolenou.

Akce s celostátním významem

Festivaly: Vysočina Fest, Magmafest, Festival sborového umění. Samostatně zmíníme Horácký letecký den na letišti Henčov, kam zájemci o tuto akci proudí určitě také z celého Kraje Vysočina.

Akce s mezinárodním významem

Festival Gustava Mahlera

V letošním roce se v Jihlavě koná významná akce Heimattage/Jihlavské dny – 24. – 26. 6. 2016. Jedná se o prezentaci společné česko-německé historie Jihlavy, společné kultury a tradic. Akce se koná ve spolupráci statutárního města Jihlavy, partnerského města Heidenheim an der Brenz, Gemeinschaft Iglauer Sprachinsel a Gustav-Mahler-Haus-Verein. Potenciál kulturních akcí Očekáváme proto velký nárůst německy mluvících návštěvníků.

Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava, letos již 20. ročník. Tato akce v říjnu vždy přivede do Jihlavy návštěvníky z celého světa.

Celkový potenciál je kompozitní indikátor tvořený těmito 4 složkami:

- potenciál přírody,
- potenciál kulturních atraktivit,
- potenciál infrastruktury,
- potenciál pravidelných akcí.

Při stejných vahách jde o prostý součet, při nestejných je třeba použít statistických metod.

Závěr

ORP Jihlava disponuje s dostatečně velikým potenciálem přírodních složek krajiny. Na základě výpočtů UUR Brno provedené pro ORP, byla ORP Jihlava zařazena, s 1369 body z krajinné rekreačního potenciálu, v pětistupňovém hodnocení do nejvyšší skupiny, do které patří obce s velmi rozsáhlým potenciálem. Budoucnost cestovního ruchu na Vysočině bude bezpochyby patřit vedle městské turistiky především formám klidné a ekologicky čisté pobytové turistiky. Tu podporuje hustá síť turisticky značených cest (asi 2 900 km) a rozvoj cyklotras (asi 2 250 km).

ORP Jihlava by mělo využít svou příležitost, neboť přibývá lidí, které příroda láká více než exklusivní dovolená s dalekými cestami a mezi davy lidí. Rozvoji domácího turismu napomáhá i mezinárodní situace, kdy někteří lidé mají strach z cestování a uvědomují si, že na Vysočině je spousta nádherných míst ve kterých se dá prožít krásná dovolená. Především pro letní turismus je potenciál přírodních složek dostatečný pro získání turistů z celé České republiky i ze sousedních států.

Použijeme-li pro hodnocení velikosti potenciálu metodu vyvinutou na KCR VŠPJ (Chalupa, Rux, Vojáčková), zjistíme, že větší potenciál mají pouze ORP ve kterých se nacházejí památky UNESCO. Domníváme se, že toto zjištění by mělo být bráno v úvahu při stanovování priorit v oblasti turismu ve statutárním městě Jihlava. Na území Kraje Vysočina v dostupné vzdálenosti od Jihlavy se nacházejí tři památky zapsané do seznamu UNESCO. Je to městská památková rezervace Telč, poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou a židovská čtvrť se hřbitovem a bazilikou sv. Prokopa v Třebíči. Je to nejvyšší koncentrace památek UNESCO na světě a je využitelná pro „incomingový“ CR i v ORP Jihlavě.

ORP Jihlava by se měla věnovat především kulturnímu turismu spojeného s dalšími formami např. gurmánským nebo zážitkovým (ZOO, Vodní ráj). Vzhledem ke složení atraktivit se Jihlava jeví jako ideální destinace pro rodiny s malými dětmi a pro školní výlety.

Turistickou infrastrukturu na území ORP Jihlavy charakterizuje poměrně dostatečná vybavenost ubytovacími kapacitami a gastronomickými zařízeními. Největším počtem lůžek disponují ubytovny a hotely. V ORP Jihlava není hotel nejvyšší kategorie.

Literatura

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. Praha: *Český statistický úřad*, 2015 [cit. 2015-12-21]. Dostupné na internete: <https://www.czso.cz/>
- HAMILTON, J. T. *Cook: The Holiday Maker*. 1. Gloucestershire: Sutton Publishing Limited, 2005. ISBN 0-7509-3325-9.
- HORNÍK, S. – CHALUPA, P. – RUX, J. Užití vícerozměrné analýzy při

- komplexní regionálně geografické diferenciaci Jihomoravského kraje. In *Sborník ČSGS. Ostrava*.
- HÜBELOVÁ, D. 2010. Specifika demografického vývoje České republiky. In *Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Region v rozvoji společnosti 2010*. Sborník příspěvků z 2. konference konané 21. 10. 2010. Brno : MeU, FRRMS, s. 71-75. ISBN 978-80-7375-435-8.
- CHALUPA, P. – HORNÍK, S. – RUX, J. 1992. *Rajonizace na základě hodnocení závislosti přírodních a socioekonomických faktorů životního prostředí*. Spisy PdF MU, sv. 42. MU Brno, 1992.
- CHALUPA, P. – RUX, J. – VOJÁČKOVÁ, H. 2016. Výpočet velikosti potenciálu kulturních památek. In *Aktuální problémy cestovního ruchu: Cestovní ruch: vývoj - změny - perspektivy*. Jihlava: VŠPJ, 2016.
- CHALUPA, P. – HÜBELOVÁ, D. 2011. *Sídelní struktury*. Učební texty. Brno : Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, Mendelova univerzita v Brně, 2011. ISBN 978-80-7375-506-5.
- JANOUSHKOVÁ E. – RUX, J. – CHALUPA, P. 2015. Krása krajiny jako součást potenciálu krajiny a faktor konkurenceschopnosti z hlediska cestovního ruchu. In *Sborník příspěvků ze 7. ročníku mezinárodní vědecké konference KONKURENCE*. Jihlavě : VŠPJ, 2015. ISBN 978-80-88064-14-5.
- KADLEC, M. – SVOBODA, M. 2007. *Památková péče, cestovní ruch a veřejná správa*. [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007. [cit. 2013-03-03]. Dostupné na internete: www.nipos-mk.cz
- LYŽAŘSKÉ JIHLAVSKO [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné na internete: <http://mapa.lyzarskejihlavsko.cz/>
- NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV [online]. Praha: Národní památkový ústav, 2003-15 [cit. 2015-12-16]. Dostupné na internete : <http://pamatkovykatolog.cz>
- NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV [online]. Praha: Národní památkový ústav, 2003-15 [cit. 2015-12-16]. Dostupné na internete: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/hledani.php>
- OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA JIHLAVY [online]. [cit. 2016-07-07]. Dostupné na internete: <http://www.jihlava.cz/>
- OFICIÁLNÍ STRÁNKY TURISTICKÉHO INFORMAČNÍHO CENTRA V JIHLAVĚ [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné na internete: <http://www.visitjihlava.eu/>
- POTENCIÁL CESTOVNÍHO RUCHU. Brno: UUR, 2010 [cit. 2015-12-03]. Dostupné na internete: <http://www.uur.cz>
- SEZNAM HOTELŮ V JIHLAVĚ [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné na internete: <https://vdb.czso.cz/huz/obhuz.jsp?k=586846>
- TOURMAPY – TURISTICKÉ MAPY [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné na internete: <http://www.tourmapy.cz/>.
- ÚZEMNÍ PLÁN MĚSTA JIHLAVY [online]. [cit. 2016-07-07]. Dostupné na internete: <http://www.jihlava.cz/uzemni-plan-mesta/ds-9015>.

- VOJÁČKOVÁ, H. – RUX J. 2016. Kulturní památky Moravy a Slezska a jejich potenciál pro cestovní ruch. In *Sborník 5. mezinárodní vědecké konference Aktuální trendy lázeňství, hotelnictví a turismu*. Slezská univerzita Karviná, 2016.
- VYSTOUPIL, J. – ŠAUER, M. *Kvantifikační analýza potenciálu cestovního ruchu regionu NUTS 2 jihovýchod* [online]. [cit. 2016-02-11]. Dostupné na internete: www.jihovýchod.cz/download/..ke../Kvantifikacni_analyza_CR_JV.pdf
- VYSTOUPIL, J. – HOLEŠINSKÁ, A. – KUNC, J. – ŠAUER, M. 2007. *Návrh nové rajonizace cestovního ruchu*. Brno : Masarykova univerzita, 2007.
- ZUELOW, E. G. E. 2015. *A History of Modern Tourism*. Palgrave Macmillan, 2015. ISBN 978-0-230-36964-1.
- ZVARA, J. 2010. *Evaluation of partial potentials and assumptions for recreation and tourism in the south Moravian region*. Ostrava, [online]. [cit. 2016-10-20]. Dostupné na internete: <http://konference.osu.cz/cgsostrava2010>

MUNICIPALITY WITH EXTENDED FIELD OF ACTIVITY JIHLAVA AND ITS TOURISM POTENTIAL

Summary

As a worldwide export category, tourism ranks third after oil and chemical industry, and ahead of food and automotive production. This paper explains the main concepts necessary to develop a procedure for evaluating the competitive potential of tourism type in a destination. The assessment tool takes into consideration it's cultural, physical, product and experiential values.

ORP Jihlava has a sufficient potential of natural landscape components. Calculations from UUR Brno for ORP Jihlava was included in the five-stage rating of the highest group, which includes the destination with a very large potential. The future of tourism in the Highlands region will undoubtedly focus on urban tourism and forms of calm and ecologically clean residential tourism. This is supported by a dense network of marked hiking trails (about 2900 km) and the development of cycling lanes (about 2250 km).

ORP Jihlava should take advantage of this opportunity, as there is an increasing number of people for whom stay in the nature is more attractive than exclusive holiday in the crowds. The development of domestic tourism is furthermore motivated by the international political situation - some people are afraid of traveling and realize that in the highlands there are plenty of wonderful places to spend a beautiful vacation. For summer tourism potential development it is sufficient to attract tourists from all over the Czech Republic and neighbouring countries.

If we use for the size potential method developed at the Tourism Department at Collegue of Polytechnics in Jihlava (Chalupa, Rux, Vojáčková), we

find that there is the highest potential in districts included in UNESCO heritage database. We believe that this finding should be taken into consideration when setting priorities in the field of tourism of the town of Jihlava. On the territory of the Highlands region at a reasonable distance from ORP Jihlava there are three monuments registered on the UNESCO list. It is the urban conservation area Telč, the pilgrimage church of John of Nepomuk in Žďár nad Sázavou and the Jewish quarter and cemetery and the Basilica Procopius in Třebíč. It is the highest concentration of UNESCO sites in the world and is usable for incoming tourism in ORP Jihlava.

ORP Jihlava should also focus on cultural tourism associated with other forms for example culinary or experiential (Zoo, Water Paradise). Due to the composition of attractions in Jihlava, it seems like the perfect destination for families with small children and for school field trips.

The tourist infrastructure on the territory of Jihlava is characterized by sufficient number of accommodation facilities and gastronomic establishments. The biggest number of beds have hostels and hotels.

Mgr. Hana Vojáčková, Ph.D.

Vysoká škola polytechnická Jihlava
Katedra technických studií
Tolstého 16, 586 01 Jihlava
E-mail: hana.vojackova@vspj.cz

Prof. PhDr. Petr Chalupa, CSc.

Vysoká škola polytechnická Jihlava
Katedra cestovního ruchu
Tolstého 16, 586 01 Jihlava
E-mail: petr.chalupa@vspj.cz

RNDr. PaedDr. Jaromír Rux, CSc.

Vysoká škola polytechnická Jihlava
Katedra cestovního ruchu
Tolstého 16, 586 01 Jihlava
E-mail: jaromir.rux@vspj.cz